

Norsk - sprogopgave
Lars Henriksen hold 64

Oversættelse af "Credits" af Axel Jensen
fra "Og resten står skrivd i stjernerne" 1995

Credits

Før jeg sætter tungen i gear og maser på med storyen som du snart kan læse, vil jeg bare have sagt at mange navne har jeg selv fundet på så ingen skal genkende sig selv og få ballade på grund af mig. Jeg har aldrig kunnet lide at såre folk mere end det er nødvendigt for at overleve. Men navne på guder og planeter og byer og droider og ting har jeg ikke fusket med. Det er som det altid har været.

Undtagen Kushtulk. Planeten hvor mine gener modnedes. Røtta som mutter hun plejede at sige. Navnet på den planet finder du ikke på noget stjernekort. Den skifter navn til Megor efter at de opdagede noget heavy metal de kaldte Megalitt. Stoffet det lønner sig at dræbe for.

Mine forældres navne kan vente. Jeg fattede ikke hvor højt jeg elskede dem før jeg stod der med en bunke småsøskende og fremtiden ramte mig midt i synet. Og så begyndte livet lissom for mig. Men så længe du er alive er der håb. En gang skal vi alle smile. Og lys skal strømme fra vore øjne, som brormand han sagde før han gik ned på dope i Råtten Løkk City.

Ked af at stresser dig. Jeg kender ikke dig som vil komme til at kende mig. Jeg ved ikke hvilket ståsted du vælger. Måske ligger du på din klapseng i en blokhybel her i Oblidor og har skruet 3D'eren af for at læse mig. Måske ligger du under en parasol på en strand på solkysten. Måske sidder du og læser i et gyroset i en færge mellem satellitter og planeter eller afsoner straf i en celle. Jeg ved bare at du har taget dig tid til mig og det er jeg happy for. Regn med det! Men tid er det jeg ikke har. Første Febril er dødsmerket. Da må jeg flashe storyen til KulSat. Så det bliver ikke anderledes. Håber du synes det er interessant.

Så vil jeg takke den nye i 1409. Det er ham som har redigeret mig. Tjekket lingoen. Trimmet storyen. Hevet mig op når depri'en blev for heavy. Helt klart - uden et skub fra Lem havde jeg været lost. Tak, Lem!

Også en ting til - giv den som står dit hjerte nær et ordentligt klem fra både dig og mig.

Din - For Ever

Kommentarer til oversættelsen

Teksten foregår i et fremtidsunivers og dette understreger forfatteren ved at lade sproget være præget af slang og anglicismer. Det gør klart oversættelsen vanskeligere. Det er svært at vurdere som dansker hvad der er gængs slang i Norge i dag og hvilke ord forfatteren selv opfinder til lejligheden. Slang-ord kan ikke findes i en normal norsk-dansk ordbog og derfor melder problemet med betydningen af slang-ordene sig også. Her er man nødt til at gætte.

Får man fat i den rigtige betydning af ordene, skal man overveje om man skal oversætte til dansk slang eller almindeligt dansk. Det er ikke sikkert at der findes dansk slang hvor der findes norsk. Så må man forsøge at ramme tonen i teksten på anden vis.

Gætværk

"kødda" (1.7) Ud fra sammenhængen har jeg gættet på at vendingen "å kødda med" betyder 'ændre på'. Jeg har oversat det til "fuske med" som ikke er slang, men dog ikke så gængs.

“Røtta” (l.9) Her er jeg virkelig i problemer. Jeg har valgt den nemme løsning at lade ordet stå. Det kan enten være et pronomen, der viser tilbage til planeten “Kushtulk” som moderen altså plejede at kalde “Røtta”, men det er mere sandsynligt at der er tale om et verbum, som er forbundet med den måde fortællerens gener modnedes på. En alternativ oversættelse kunne lyde: “Undtagen Kushtulk. Planeten hvor mine gener blev modnet. Slog rod, som mutter hun plejede at sige.”

“Røtta”

minder om det danske ‘rødder’.

“Ferska” (l.13) I følge ordbogen betyder det ‘fersk’. Det passer overhovedet ikke ind i sammenhængen. Igen har jeg ud fra helheden gættet på at det må betyde noget i retning af ‘forstå’ og jeg har oversat det til ‘fatte’ for at ramme tekstens tone.

“klaffen” (l. 21) betyder egentlig ‘klapbord’, men her må det altså være en seng, der kan klappes op.

“gyrosete” (l.24). Jeg aner ikke hvad det betyder. Men måske er det et specielt fremtids-medium som forfatteren har opfundet til lejligheden.

Anglicismer

“Credits”: ‘tilegnelser’ el. ‘forord’

“story’n”: (story) ‘historie’

“mekka”: (make) ‘lave’

“trøbbel”: (trouble) ‘problemer’

“svitsja”: (switch) ‘skifte’

“laiv”: (live) ‘i live’

“Sorry” ‘ked af det’

“happy” ‘lykkelig’

“død-streken”: (death-stricken) her: ‘dødbringende’

“flæsje”: (flash) her ‘sende’

“Sjekka”: (check) ‘checke’

“deppen”: (depression) ‘depressionen’

“lost”: ‘fortabt’

Forfatteren forestiller sig at påvirkningen fra engelsk fortsætter. Nogle af ordene har vi allerede optaget i både det norske og danske sprog i dag, fx. “sorry”, “lost” og “happy”. Her er betydningen og stavemåden den samme. Men i teksten findes mærkelige konstruktioner som “trøbbel” og “mekka”. Her bliver den engelske glose stavet og bøjet på norsk. Det engelske ord bliver optaget og tilpasset norsk. I andre tilfælde er den engelske betydning ændret. “Flesja” betyder i teksten ‘sende’. Det engelske “flash” eller ‘glimt’ bruges til at understrege at det går stærkt. Det er altså et eksempel på en selvstændig betydningsdannelse.

Teksten er skrevet i bokmål/riksmål. Herefter følger en gennemgang af sprogreformerne med eksempler fra teksten, med særligt henblik på om teksten rent faktisk overholder sprog-reformerne.

Historiske træk:

Riksålreformen 1907:

Hårde konsonanter. (p, t, k) erstattede (b, d, g). Eks: drepe (l.12), sitter (l. 24). Dog var der stor valgfridom indtil 1938, hvor hårde konsonanter blev obligatoriske.

Dobbelkonsonant i udlyd efter korte vokaler i visse ord. Eks.: enn (l. 5), unntatt (l. 8). Obligatorisk i 1917 og udvidet til at gælde flere ord.

Kortformerne ha, dra, mor, bli, ta blev valgfrie ved siden af de “danske” stavemåder. Eks.: ha(l. 2), si (l. 9), sa (l.17).

Riksmålreformen 1917

Bolle-å blev tilrådet men blev først obligatorisk i 1938. Axel Jensen bruger konsekvent bolle-å. Dobbeltkonsonanterne ll og nn indførtes som erstatning for ld og nd. Eks.: kjenne (l. 3), finner (l. 10).

Infinitivmærket “å” blev indført i stedet for “at”. Eks.: å drepe (l.12).

Diftongformer blev tilladt ved siden af de almindelige former. Eks.: pleide (l.9), veit (l. 20). Visse diftongformer blev påbudt i 1938.

Pronomenformer som je, hu og ‘n blev tilladt ved siden af jeg, hun, ham. Eks.: mutter’n (l. 9), brutter’n (l. 17). Her er der altså ikke tale om bestemt form ental “broderen” men om at subjektet er fremhævet ved fordobling : “...som brormand han sagde...” Men jeg er i tvivl om dette også gælder for de slang-agtige substantiver “story’n” og “lingo’n”. Jeg har valgt at oversætte det med ‘storyen’ og ‘lingoen’, men det skal måske oversættes på samme måde som “mutter’n” og “brutter’n”.

Bokmål-reform 1938

Omkring 900 hunkønsord skulle have obligatorisk a-endelse i bestemt ental. Eks.: tunga (l.1). Det er let at slutte sig til at tunga må være et hunkønsord, siden vi mennesker nu engang kun er udstyret med én tunge. Men det er straks værre med navna (l.13). Er der tale om ét fælles navn for begge forældre, eller taler fortælleren om to navne? Intetkønsord skulle nemlig efter 1938 ende på a i bestemt flertal. Derfor må kønnet afgøre hvad oversættelsen skal være. Hvis man så bare kendte det...

‘N falder ud som pronomenform, men forfatteren bruger det altså alligevel.

Bokmål-reform 1959 & 1981: Ikke de store ændringer. Her er der desuden mest tale om valgfrie ændringer (har man givet op?).

Det ser ud som om, Axel Jensens tekst ligger tættest på retskrivningsreformen 1917, da pronomenformen “‘n” faldt ud i 1938.

Men det er svært at danne sig et overblik over alle de valgfrie muligheder der stadig findes.